

Михайло Табака,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
кафедри економічної кібернетики та інформатики,
Західноукраїнський національний університет

Ірина Білоус,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У сучасних умовах розвитку освіти особливої актуальності набуває формування критичного мислення здобувачів освіти як ключової компетентності, необхідної для успішної професійної діяльності та соціальної адаптації. Заклади професійної освіти покликані не лише забезпечити оволодіння фаховими знаннями й уміннями, а й сформувати здатність аналізувати інформацію, ухвалювати обґрунтовані рішення, критично оцінювати ситуації та нестандартно розв'язувати професійні завдання. У цьому контексті проєктні технології розглядаються як ефективний інструмент організації освітнього процесу, спрямований на розвиток критичного мислення.

Відповідно до Закону України «Про освіту», метою освіти є всебічний розвиток особистості, формування її компетентностей, зокрема здатності до критичного та системного мислення, ініціативності й відповідальності [1]. Закон України «Про професійну освіту» визначає, що освітній процес у закладах професійної освіти має бути практикоорієнтованим і спрямованим на підготовку конкурентоспроможного фахівця, здатного адаптуватися до змін у професійному середовищі [2]. Таким чином, нормативно-правова база України створює підґрунтя для впровадження проєктних технологій як засобу розвитку мисленнєвих і професійних компетентностей здобувачів освіти.

Проєктні технології передбачають організацію навчання через активну, самостійну та колективну діяльність здобувачів освіти, спрямовану на вирішення проблемних завдань і створення практично значущого результату. Вони ґрунтуються на інтеграції знань з різних дисциплін, дослідницькому підході та рефлексії отриманих результатів. Саме ці характеристики створюють умови для розвитку критичного мислення, оскільки вимагають аналізу інформації, порівняння альтернатив, аргументації власної позиції та оцінювання результатів діяльності. Критичне мислення формується в процесі активної пізнавальної діяльності, що передбачає постановку проблеми, пошук шляхів її розв'язання, аналіз отриманих даних і формулювання висновків. Проєктні технології забезпечують таку діяльність, оскільки кожен етап проєкту – від визначення проблеми до презентації результатів – вимагає від здобувачів освіти осмислених і аргументованих рішень.

Як зазначають науковці А. В. Дем'янюк та І. І. Білоус, сучасні освітні технології в умовах розвитку інформаційного суспільства орієнтовані на

формування здатності працювати з великими обсягами інформації, критично її оцінювати та застосовувати в практичній діяльності [3]. Проектні технології, за висновками авторів, сприяють переходу від репродуктивного навчання до діяльнісного, що є необхідною умовою розвитку критичного мислення здобувачів освіти.

До основних переваг проектних технологій у розвитку критичного мислення належать:

- активізація пізнавальної діяльності та підвищення навчальної мотивації;
- формування навичок аналізу, синтезу, оцінювання інформації;
- розвиток комунікативних умінь і вміння аргументувати власну позицію;
- наближення освітнього процесу до реальних умов професійної діяльності.

Як бачимо, застосування проектних технологій у закладах професійної освіти дозволяє створити освітнє середовище, у якому здобувачі освіти виступають активними суб'єктами навчання, відповідальними за власний результат. Водночас ефективність проектних технологій значною мірою залежить від рівня методичної підготовки педагогів, матеріально-технічного забезпечення та готовності здобувачів освіти до самостійної діяльності. Недостатній педагогічний супровід або формальний підхід до організації проектів можуть знизити їхній потенціал щодо розвитку критичного мислення. Тому важливою умовою є поетапне впровадження проектних технологій та системна підтримка педагогів.

Таким чином, проектні технології є ефективним інструментом розвитку критичного мислення здобувачів освіти в закладах професійної освіти. Вони відповідають вимогам чинного законодавства України, сприяють реалізації компетентнісного підходу та забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю. Подальше вдосконалення освітнього процесу вимагає системного впровадження проектних технологій як важливого чинника формування конкурентоспроможного та мислячого фахівця.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту». Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#top>
2. Закон України «Про професійну освіту». Закон України від 21 серпня 2025 р. № 4574-IX . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text>
3. Дем'янюк А., Білоус І. Сучасні освітні технології в умовах розвитку інформаційного суспільства. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 54. С. 9–12.